

Clementis. ii. quo tempe erat scisma in ecclia qñ Henric⁹ ipator vocauit ⁊ pgre gavit cōciliū generale nō vocatis papa nec cardinalib⁹ q̄ erāt discordes. Et qd̄ ibi ordinarū fuit valuit ⁊ fuerāt in ecclia non obitate absentia pape ⁊ cardinaliū. Itē notatū est q̄ aliqui in sede aplica ⁊ tenētes pacē iuste suis tēpibus reguauerūt sine scismate quoz nomia sunt hec Iohes. x. Jo. xvij. Siluester. ij. Damasus. ⁊ Victor. ij. Item notandū est q̄ Leo papa. iij. dubitatis ne ei⁹ electio eēt bona renūciauit papa tui. tñ Cardinales vidētes eius bonitatez reelegit ipm. Et idem p̄git Honorio. ij. natione bonoñ. Scismata supradicta fideliter extracta sunt a supradictis chroni cis que patent omnibus volentib⁹ eas au dire. **Finit.**

Incipit tractatus

eiusdē Joh. Berson de vnitate ecclesiastica

Vnitatis ecclesiasticę tractatoribus/vn⁹ ex zelatorib⁹ eiusdeꝝ pacis viā felicit̄ inuenire. Et si alligatū corp⁹ vinculis occupationū teneat ne p̄gar ad sacrū Conciliū. Bis deo auspice celebrā dū/nihilomin⁹ vbi dei sic dic̄ apls nō est alligatū. Prop̄ea decreuit spūs p̄mptus ⁊ pacis audissim⁹. vbi aliqd̄ dei litterulis insertū q̄quauesus spargere q̄ infirma ne q̄t ire caro. Non quidē ad determinanduz. absit hec temeritas. sed ad examinandum. ⁊ dandū sapientib⁹ occasione ⁊ offerendū in tabnaculo dei cū hominib⁹. id quod ex talēto q̄lis q̄ scientie cōmissum est.

Vnitatis q̄ppe ecclesiastica. ad vnum certū xp̄i vicariū/stantib⁹ terminis in q̄b⁹ est ecclesia Anno dñi. Dccc. ccl. xxiij. Januarij nō est retardāda p̄t al legationes quas dā ex iurib⁹ posituius/sumptas p̄tra celebrationē cōciliij generalis. aut viā cessionis. vt q̄ cōciliū. nō pōt celebrari sine auctoritate pape. Ex spoliatus añ oia debet restitui. Ex recusandi sunt tanq̄ inimici q̄ subtraherūt se ab obediētia. Et allegari pōt iustus metus. Ex pape nemo dicere pōt. cur ita facis. p̄sertim si nō sit exp̄sse errans p̄tra articulos fidei/cū a nemine valeat iudicari ⁊ nemini sit subiect⁹. nec possit effici scismatic⁹. Ex piculosum est pastori deferere gregē suū cedendo. Rursus q̄ qui liber fecit debitū suū p̄ ecclesiastica vnione.

nec est in culpa. Deniq̄ q̄ inquirendū est de iusticia vere p̄tis. sine cui⁹ cognitōne n̄ p̄nt hī qui errauerūt penitere ⁊ si qua sunt filia. Ponunt igit̄ aduersus ista cōsideratō nes. xij. generales/quoz explicatio sp̄ealis sufficiet studiosis ista reuellerē.

Cōsideratio prima

Vnitatis eccie generalis/sic impedita est p̄ diuisiones filioꝝ suoz/tanq̄ mēbroꝝ putrescentiū ⁊ p̄tra deum peccatiū/nā p̄tra n̄ra iurta vbiū p̄phicū diuiserūt int̄ nos ⁊ deū. Sic p̄ vnionē op̄positā/scz p̄ recōciliationē cuiuslibet ad deū corrigendo prauos mores. hūiliando se ⁊ orando rursus debet hec vnitas impetrari. Alioq̄n manēte cā scismatis/qualis de sua cessione poterit spes h̄ri. nisi tñ in pura grā dñi n̄ri. Jesu xp̄i/q̄ immeritis ⁊ ingratit̄is ⁊ ferre solet magna/nihilomin⁹ coadiutores ei⁹ esse nos optet. nūc p̄cipue/q̄n pacis inimic⁹ seuiet acri⁹ q̄sto redit⁹ pacis p̄ pinq̄oz appet̄ imittet q̄n si poterit/validissimū ad cōtinuationē scismatis impedimē tū/diuisiones scilicet int̄ eos/q̄ p̄secuturi sunt vnionē/ministerio superbie/cupiditatis/aut inuidie.

Cōsideratiō secūda

da contra primam allegationem.

Vnitatis eccie eēntialis sp̄ manet ad xp̄m sponsū suū. Nam caput eccie xp̄s in q̄ sum⁹ om̄s vnū s̄m aplm. Et si nō h̄z vicariū. dū. s̄. mortu⁹ est/corpa liter vel ciuilit̄er. vel q̄ nō est p̄babiliter expectandū q̄ vnq̄s sibi vel successorib⁹ suis obediētia p̄stet a xp̄ianis. tūc ecclia taz diuino/q̄ naturali iure/cui nullum obuiat ius positiuū rite intellectū/p̄t ad p̄curādū sibi/vicariū vnū ⁊ certū/semet p̄gregare ad cōciliū generale/rep̄ntans eā. ⁊ h̄ n̄ solū aucte dñi rū cardinaliū/sz et adiutorio ⁊ auxilio cui⁹ cūq̄ p̄ncipis/vel alteri⁹ xp̄iani. Nō enī h̄z corp⁹ eccie misticū a xp̄o p̄fectissime stabilitū/min⁹ ius ⁊ robur/ad p̄curatōz sue vnionis/q̄ corp⁹ aliū ciuile/misticū/vel naturale vez. Neq̄. n. ē de imediato ac imutabili iure diuino/vel naturali/q̄ ecclia senō possit p̄gregare ⁊ vnire ⁊ sine papa. aut sine aliq̄ p̄ncipali statu vel collegio. vbi in casu cadere potest mors/vel error.

Cōsideratio tertia

Contra secundam allegationem.
Vitas eccie ad vnū certū vicariū
xpi/ q̄ q̄dam mō accidētalis atz mu-
tabilē/ n̄ d̄z īpediri mīme vel differri p̄t cō-
tētōz duoz de papatu/ aut fautoz suoz/ si
q̄rāt sic manere p̄ allegatōes iuriū positio-
nū. z iustificatōes varias. z q̄ōnes q̄ sunt
spoliati/ z q̄ d̄nt aī oīa restitui vel aliūde.
Sz videt expedies. q̄ ea q̄ retro sūt obliui-
scētes. Isti de p̄cilio. i. āteriora sic apls loq̄-
tur/ se extēdāt. vt iuxta narratōz ab Aug cō-
mēoratā/ pl̄ q̄rāt quō libabit eccia ab hac
scismat̄ fouea pfūdissima/ q̄s q̄lit/ z a q̄b i-
eā est plapsa. **C**onsideratio. iij. cōtra

Sextam allegationem.
Vitas eccie ad vnū certū xpi vica-
riū sic amāda ē/ vt p̄ sua adeptione
possint rōabilē/ pl̄ima mala singulariū p̄-
sonaz dimitti/ nē vel in postez/ sine pena.
Et q̄dā v̄a singularia iura p̄nt differri. sic
q̄ fiat cessatio volūtaria de eis/ v̄lēt coacta
p̄ auctē p̄silij. **H**oc nimiz dicitur nature lex
vt ps q̄libet p̄ suo toto saluādo/ se det z ex-
ponat. **S**i q̄s p̄tēdētū iustificare se seu i-
iuste secū agi p̄tēderit/ dicat ei tu te tuas
oīa debes eccie/ tu q̄ pastor ē te noias/ q̄tū-
cūq̄ sis inocēs. debes p̄ ea vel saluāda/ vel
vniēda/ vel n̄ q̄uis scādalizāda/ pat̄ eē po-
nere vitā p̄riā/ q̄sto maḡ q̄libet dignitatē
q̄redo q̄ sūt iesu xpi/ z h̄ n̄ fm dictamē p̄ri-
um vel carnale s̄z publicū z icorruptū spūa-
le/ put p̄ciliū qd̄ vtiq̄ sapiēs est iudicabit.
Aec̄ p̄sus h̄ agēdo de fēs gregem. sed pa-
scēs vnies z manere diceberis.

Consideratio Quinta
Vitas eccie ad vnū xpi vicariū/ nō
h̄z necē q̄ nūc p̄curet fuādo t̄mōs
l̄fales/ aut cerimoniales iuriū positioz/
aut p̄cessuū ordinarioz/ i euocatōib/ accu-
sationib/ dilationib/ aut silib/ s̄z sūmarie
z de bōa grossaq̄z eq̄tate/ p̄t p̄cedere p̄ciliū
istd̄ generale. **I**n q̄ residebit sufficiens au-
ctoritas iudicial̄ v̄tēdi epikeya. i. interpretā-
di oīa iura positia/ z ad finē celeriorē/ z salu-
briorē h̄nde vniōis/ eadez adaptādi aut si
op̄ fuerit relinq̄ndi. **Q**d̄ ei p̄ ecciastica pa-
ce z salute institutū ē si rite z n̄ tirānicā/ mali-
gnitate fuerit institutū/ n̄ d̄z s̄ eaz militare/
ne p̄tās data videat̄ cōstōnib/ h̄ianis in de-
structiōz eccie/ n̄ i ei edificarōz. **A**uctas v̄o
doctrinalit̄ v̄tēdi epikeya. residet p̄ncipalit̄
ap̄d pitos i theologia. q̄ ē architectoria re-
spectu aliaz. **E**t p̄nter ap̄d pitos i scia iur̄

canonici z ciuilib/ put ex p̄ncipiis iuris di-
uini z naturalis h̄nt accipe fundamenta

Consideratio. vi. p̄tra q̄rtā allegationē.

Vitas eccie ad vnū certū xpi vicari-
um/ videt p̄ p̄ciliū nūc celebrāduz/
sic p̄curanda q̄ p̄mo det securitas/
tā p̄ p̄ncipes/ q̄s p̄ alios q̄scūq̄/ p̄ duob/ cō-
tēdētib/ si voluerit p̄pere p̄cedēdo ad im-
plendū iuramēta sua atq̄ vota. **S**i nolue-
rint p̄fidere q̄rāt ab eis cessio p̄ p̄curatores
ltimos. **S**i v̄tūq̄ p̄tēpserint p̄cedat p̄tē-
pris ambob/ p̄tēdētib/ ad electiōz vni/ p̄
cōem assensū totū/ p̄silij roborātis z appo-
bāt̄ illd̄ qd̄ due de collegia d̄noz cardina-
liū/ aut eoz ps maior z sanior p̄stituerint/
aut fecerint. **S**i voluerint aliqui pertina-
citer adherere alteri contēdētūz/ nec in-
seq̄ sniam p̄ciliū/ qd̄ n̄ ē leuit̄ p̄sumēdū/ v̄tō-
runt ipi de salute sua/ qz p̄ciliū istd̄/ z seq̄ces
ei/ se apud deū z homies a scismatis impu-
tatione liberauerint

Consideratio. viij. p̄tra tertiā allegationē

Vitas eccie ad vnū certū xpi vicari-
um/ sic p̄uilegiata z scā ē. vt eā since-
ro zelo q̄rētēs/ nullo mō debeāt re-
putari a p̄tēdētib/ sui aduersarij. s̄z amicis-
mi i xpo/ dū cessionē ipoz volūtariā q̄rūt/
vel eis nolētib/ cedere/ petūt dei ectionē/ q̄s
tinus vt spūs eoz saluus fiat/ nec eccia diu-
tius p̄turbet. **A**gūt q̄ppe tam rez ipoz cō-
tēdētūz. q̄s id qd̄ q̄libet christian⁹ agere
debet. **I**mmo iussione dei h̄nt in tā desp̄-
to/ z inueterato m̄tis cōis morbo. **H**ec est
radix inuolāda z sufficiens pie necessitatis
z necessarie pietatis. in q̄ christiani simus
rex francoz/ vere inocētissim⁹/ nec q̄rens q̄
sua sunt. nec quēpiam odio habēs/ funda-
uit hactenus omnē agibiliū varietatē lauda-
bilē/ circa pacis reductionē. sicut littera sua
patens indicat. cui⁹ initiū est post salutatō-
nē. **P**ax ecciastica zc. **P**reclarā itaq̄z attu-
lit excusationē **C**icero in philippicis. dū in-
constās in amicitia cesaris. z varius fuisse
culparet. cui⁹ est hec snia/ qz v̄ba nō habeo
Cesarē ait nunq̄ dilexi. nisi p̄ q̄sto dilige-
re visus est rempublicā. **D**ū ergo mutauit
amorē ad eandē rempublicā/ factus tirān⁹.
q̄ p̄seq̄nter aduersus eū amicitia cōmutauit

Consideratio. viij. p̄tra tertiā allegatōz.

Vitas eccie ad vnū certū christi vi-
cariū/ nō debet impedire p̄pter re-
stitutionē obedientiaz/ ambobus
contēdētib/ tanq̄s spoliati sint/ p̄us faciē

dam. Nam q̄ iniustus detētor vel p̄do spoliat⁹ sit restituend⁹ ē mag⁹ ex instōne positiua ⁊ iudiciaria/non pure naturali/vel diuina. Propterea tenet i solis casib⁹ exp̄ssis nec in iudiciū iur⁹ dīni ⁊ naturalis ⁊ bōi cōis est aliq̄ren⁹ obf̄uanda. Neq̄. n. restitutio d̄z fieri exēpli gr̄a/hereticis. neq̄ scismatis manifestis. neq̄ furios⁹ ⁊ ebrijs/in sui p̄niciē neq̄ intrus⁹ in papatū. neq̄ petētib⁹ v̄torē nō despōsabile. aut affinez in gradu phibito iure dīno. neq̄ petēti beneficium q̄d tenere non potuit. alio iam ex̄nte l̄tmo possessore/ neq̄ postremo volētī reb⁹ detentis abuti in p̄tūmelīā creatoris. aut in eccie p̄niciē. aut in hoīs libi fuitutē/ aut p̄tra castritatē alicui⁹ ⁊ vitā. ⁊ si q̄ sūt similia. Multas aut̄ exceptiones h̄mōi p̄tra p̄tendentium quēlibet intuenire videre facile est.

Consideratō nona

Duma contra octauam allegationem v̄ritas ecclie ad vnū certum christi vicariū/ videf̄ meli⁹ procuranda. si neq̄ ante p̄ciliū neq̄ in cōcilio. neq̄ postmodū q̄rant fieri iustificaciones/ vel iniustificaciones eoz q̄ hincinde facta sunt. vt de intrusione huius vel illi⁹ in papatū. de p̄cessibus p̄mo fulminatis in alterutrū. de violatione iuramētōz ⁊ votoz/ de subtractione/ aut neutralitate/ vel lib̄tatis eccliaz p̄culariū reductione. De imputatione scismati/ vel heresi. de adhesionē reprobāda vel laudanda alterius pris obediētiē. De sentētijs excoicationū/ aut aliaz penarum.

Essent q̄ppe talia ⁊ iuxta rōes p̄ via cessiōis ⁊ p̄acticā e⁹ alias pl̄res oīsā/ p̄cedat̄ auferēdo. p̄ce s̄sus factos. ⁊ iustificando vel ratificādo aut ēr tolerando p̄terita/ put rez q̄litas patiet⁹/ aut pl̄ima ad statū q̄ p̄us erāt an̄ scisma p̄ns/ absq̄ alia discussione reponēdo/ p̄uidēdo rursus ambob⁹ p̄tendētib⁹ de sufficiēti securitate ⁊ statu p̄ cessionez. si eā p̄ se. vel p̄curatores l̄tmos vltro facerēt sero voluerint. q̄ cessio eis p̄ ciliū p̄ purgatione oīm p̄us impositoꝝ tāq̄ sufficiēs reputet̄ valitura.

Consideratio decima
Contra septimā ⁊ q̄ntā allegationē v̄ritas ecclie ad vnū certū xp̄i vicarium. tāto zelo q̄renda ē. vt vit̄ possit sobria esse. ⁊ nō temeraria reputatio alicui⁹ ius xp̄iani/ q̄ sufficiētē ad h̄ obitū pegerit q̄sto min⁹ h̄ q̄spiā audered⁹ asserere iuramētō/ p̄p̄rim vbi hoīm maxia multitudo repu-

tat p̄trariū/ h̄. n. q̄d aliud ē. q̄ p̄tinacit⁹ ⁊ incorrigibilit̄ talē in erratis p̄sistere. Rursus occurrere p̄nt casus multi in q̄b⁹ p̄ adēptione pac⁹ publice/ aut iuste defensionis/ sic vim vi repellēdo. Licet a rite electo in papā subtrahere obediētiā. Licet in neutralitate manere. Licet ipsum corporaliter incarcerare. Licet ei administratōnē oēm publicā inf̄dicere. Licet p̄ appellationē aut silē remediū sibi resistere. Fieretq̄ sic ei obediētiā v̄a/ pot⁹ q̄ p̄tradictō vel resistētiā. Licet p̄missas sn̄ias suas q̄ lesūq̄ nō timere. nec timēdas asserere. sed lacerare eas ⁊ in caput suū retorq̄re. Licet p̄terea accusare eū de scismate/ vel heresi. Tam doctrinalit̄ in locis publicis/ p̄ theologos ⁊ sapiētes. q̄ secreta in correctiōe fraterna. cui sub̄iect⁹ tāq̄ p̄ctōz in foro p̄nic. et iuridice corā tota ecclia/ cui silē sub̄iect⁹ est. tāq̄ deuiliabilis i deuiliabili. Licet p̄ciliū generale. eo iūto celebrare. Licet tandē ip̄m ad cessionē cōpellere/ vel renitētē deijcere ab oī honore ⁊ gradu. imo ⁊ vitā p̄uare.

Dec oīa deniq̄ talit̄ licere p̄nt/ sub tali iure dīno ⁊ naturali. q̄ aduersus hāc vitatē nulla lex vel p̄stō puri hoīs cuiuscūq̄ sine noua auctorisatione dei/ fieri d̄z. q̄n erroris intolerabilis dānanda sit. An v̄o p̄dicti casus in scismate p̄nti p̄currerūt/ discutendo neq̄q̄ assumim⁹/ cū distinctōnes p̄culariū casuū omitti debere magis estimem⁹.

Consideratio xi. contra octauā allegationē v̄ritas ecclie ad vnū certū xp̄i vicariū. nō req̄rit vt errātes p̄p̄rim i dubio p̄babili circa obediāz v̄i pape penitere n̄ possint. nec eē in statu salut⁹. nisi exp̄sse ⁊ absolute p̄fiteant̄ erratū suū cum sepe in talib⁹ p̄niā vel absolutio p̄ditionata sufficiat. S; nec optet oēs inculpare de scismate. q̄ in tanta iuris papalis dubietate p̄surgēte/ ex factis dubijs ⁊ varijs certaz v̄o pape n̄ p̄stiterunt obediām. Sic nēpe verus papa potuit in scismatis culpā labi si p̄inar fuerit in recusando ea q̄ pacē vniuersalē hēbant reducere/ vt p̄ciliū generale/ vel p̄mptitudinē animi ad viāz cessiōis iurate ⁊ voti cōplemētū. Sic excusari poterūt ml̄ti aduersātes ei/ si fuerit h̄ zelo vniōis h̄nde/ si fuerit ex dubio p̄babilis i grantie/ dū tū patos sp̄ audire eccliaz exhibuerit se-

Consideratio Duodecima.
v̄ritas ecclie ad vnū certū christivi

carium sicut inchoanda impetrandaq; est
est p orōnes deuotas / r mox correctiones
sic in ei⁹ reformatione a sumo vsq; deo: suz
p oēm suozum membrorum principaliz
vel non principalium iuncturam / debet
cum facta fuerit studiū uehementissimū et
p̄tinuū adhiberi / ne iusto dei iudicio dete-
rius qd p̄tingat si p⁹ cessam di miaz vnio-
nis salutarē reciduatō por fiat **Qualia**
so in ecciastica policia veniāt reformāda.
poterūt docere tā libri expientie. q̄ multi-
plices cartule / tā sup h edite: r relatiōes ec-
clesiasticoz in cōcilio fide digne **Deniq;**
si cōtingerit forsitā generale cōciliū retardari
p̄t p̄ncipiū vel alioz in diuersis patrijs di-
uisiones / vel aliūde / sic q̄ multi notabiles
vel neq̄ant: vel noluerūt cōparere / nec mit-
tere / sed differre / r dñi cardiales vtrobiz sē-
tiāt pbabili p̄iectura. q̄ tales mlti r magni
de vtraq; pte n̄ obedirēt sue electiōi / videre
tur expedies in h̄ casu / q̄ ipi cardinales cō-
parētes in cōcilio inuenirēt saltē modū tol-
lēdi p̄p̄tuitatē in h̄ scismate / puidendo q̄
p⁹ decessum amboz p̄cedentiū / r si nō citi⁹
par h̄fetur. q̄ melius eēt sero / q̄ nūq̄. et h̄
iuxta modū q̄ in alio cōcilio frācie fuit con-
clusus / vt p̄ suos ambasiatores q̄reret r p̄se-
q̄ret apd amboz p̄tendētes / r sua collegia
de nō eligendo. s. quēpiam in casu mortis
hui⁹ r illi⁹ / cū ceteris clausul ad h̄ oportunis

Sequuntur quartu

or consideratiōes ad fulcimentū r declara-
tionem p̄missoz. **Consideratio. i.**

Ueritas eccie ligat q̄druplici lege / di-
uina. s. vel euangelica / naturali / ca-
nonica / r ciuili. Quaz duas extre-
mas regulare necesse est p̄ p̄ma / fm epikēy
am. i. bonā eq̄tatē. **Doc** itaq; ex traditioni-
bus earundē legū vltimaz quincif / quartū
annotationes aliq̄s p̄ min⁹ eruditiss r l̄ra-
tis placet adducere. **Prima annotatio**

Non debet resp̄sibile iudicari. si fm
uarietatē tēpoz statuta quicq; varianf hūa-
na. p̄fertim cū v̄gens necessitas vel euidēs
vtilitas id exposcit: qm̄ ipse deus ex his q̄
in veteri testamento statuerat nōnulla mu-
tauit in nouo. **Dec Innocētius tertius** in
cōcilio generali r habēt in decretali. **Non**
debet de cōsanguinitate r affinitate in anti-
quis. **Secunda annotatio.**

Quoniā nulla iuris sanctio q̄stumcūq;
p̄penso digesta cōsilio ad hūane nature va-

rietatem / r machinationes ei⁹ inopinabil-
les sufficit / nec ad decisionē lucidā sue nos-
dise ambiguitatis attingit. eo p̄stim q̄ nis-
bil adeo certū clarumq; statuit / qn̄ ex caus
emergentib; / q̄bus iura iā p̄dicta mederi n̄
p̄nt / in dubiū reuocet rē. **Dec Joh. xxiij. in**
pbemio clemētis. **Tertia annotatio.**

Nō p̄nt oēs casus seu iuris articuli legi-
bus cōp̄bēdi. sed cū aliq̄ casu sn̄ia legum
manifesta est. is q̄ iurisdictioni p̄est ad silia
p̄cedere / atq; ius ita dicere debet. **Dec h̄nt**
in. l. non possunt. ff. de legibus.

Quarta annotatio.

Certū est q̄ is cōmittit in legem. q̄ legis
verba cōplectens / cōtra legis nitit volūta-
tem. h̄ b̄etur in regula iuris. **Certū in. vi.**
Cōtra facit qui id facit / qd lex p̄hibet. **In**
fraudē legis facit. q̄ saluis verb legis sn̄iaz
eius circūuenit. **Dec h̄ntur in. l. cōtra legē**
ff. de legib;.

Quinta annotatio.

Nullā iuris rō / aut eq̄ratis benignitatē
patit / vt q̄ salubriter p̄ vtilitate h̄oim intro-
ducunt / ea nos interpretatione duriorē con-
tra ipsoz cōmoda perducamus ad seueri-
tatem. **Dec habētur in. l. Nulla. ff. de legi-**
bus. Cum quo concordat regula iuris ca-
nonici in. vi. Quod ob gratiā alicui⁹ conce-
ditur non est in eius dispendiū retorquen-
dum. Item ipse leges cupiūt vt iure regan-
tur. Item ait scipio nasica. Consul dū iu-
ris ordinem seq̄tur / id agit vt cum legibus
suis romanū corruat impiū. Ideo iuris or-
do est in casu vt scilicet iuris ordo non ser-
uetur. Secunda Consideratio

Ueritas eccie ad vnū certū christi vi-
cariū / neq̄t mō pcurari cōmode / si
ne recurso ad epikēy / seu bonā eq̄-
tatē. q̄ interpretatur litterā iuriū positiozū /
fm intentionem legislatoz / r radicātā in lei-
gibus eternis / ac imutabilibus diuine legē
per quam legum cōditores iusta decernūt
atq; fm dictamen legis naturalis. **Dicau-**
tem p̄cessus antonomatice / r summe iudis
cādus erit iuridicus / si innitef legib; / r iuri-
bus / r canonibus / p̄prio r vero nomine sic
vocādis. Veritas considerationis legi-
tur clarissime in libro expientie / p̄ prudē-
tes / r circūspectos / nec p̄teruos. nec male
affectatos. dū considerāt materiā presentis
scismatis / cum circūstantijs omibus / q̄les
nunq; v̄se sunt cōcurrisse / in aliq̄ casu lege
positiua memorato. Quid igit mirandū /
si nō b̄etur in eisdem traditionib; positi-

nis/modus ad remediandū exp̄ssus / quē
admodū multi vigeant morbi p̄us q̄s les
ges nūc dicit late essent / q̄bus nō erat exp̄s
se p̄sum / z cū leges h̄mōi facte sunt / stat
q̄ nō poterūt infinitati casuū possibilū / p
uidere. Sunt autē ip̄ius iuris diuini z
naturalis regule tales immobiles z eterne
vt exempli gratia.

Principia iuris diuini z naturalis

Obedire oportet magis deo q̄ hoī
bus Dedit de^o p̄tatem hoībus in e/
dificatōez nō in destructionē ecclie
Nihil possum⁹ p̄tra veritatē. Plenitudo
legis atq̄ finis eius est dilectō. Dilectō est
causa vnionis atq̄ pacis. Dilectō nō que/
rit que sua sunt. Finis om̄is potestatis et
hierarchie ecclesiastice est dilectō pax z vnio.
Finis ip̄onit necessitatē his q̄ ad finē sunt
id ē fm̄ exigentiā finis cetera dñt moderari
Necessitas nō habet legē. Felix necessitas
que ad meliora p̄pellit. Bon⁹ pastor ponit
aiam suā p̄ oībus suis vniendis z saluādis.
Inimici hoīs domestici ei⁹ .i. carnales sen
sus. Sp̄ialis hō om̄ia d̄iudicat. Bedi/
um virtutis accipiendū est vt sapiēs iudica/
bit. Vim vi licet repellere. Fas est vnicui/
q̄ seueri. z rem suā defendere p̄tra vim in/
iustā. Qui suo iure vti n̄emini facit iniū/
am. Deteriora sunt animarum q̄ corporaliū
vel rerum exteriorum detrimenta. Deposī/
tum non est reddendū in depositarij / v̄l rei
publice detrimentū. Salubri⁹ panis aut
vestis aut gladius ab abusiuis subtrahitur
q̄s donetur. Vnicuiq̄ mandauit deus de
peccato suo. diliges inquit proximū tuū sī/
cut teip̄m. Quod pro caritate institutū est.
cōtra caritatē militare nō debet Si pes tu
us aut manus z ita de capite scandalizat te
proijce abs te. Qui eccliam nō audierit sic
sicut ethnicus z publicanus. Toleranda
sunt zizania. ne simul eradiceatur z triticum.
Cōmunis error facit ius. Non piurabis.
Reddes altissimo vota tua Omne iuramē
tū z votū quod sine detrimento salutis pōt
custodiri / seruandū est. Cuius est condere
vel doctrinalr vel iudicialiter / eius est simi
liter interpretari. Intelligētia dictoz ex cau/
sis assumēda est. dicēdi / z similia multa.

Tertia Consideratio.

Vitas ecclie ad vnū certū xp̄i vica/
riū / dū pcurat p̄ epikēyā / seu bonā
equitatē / nō exigit in sic epikētibz / seu les
gum positiaz interpretibz / q̄ bēant euiden

tiam mathematicā / seu demonstratiuā / s; sa/
tis est si certitudinē moralē seu civilē z poli
ticā attulerint. Considerat q̄ppe bon⁹
epikētes circūstātiās oēs p̄riculares. q̄les n̄
potuit legislator p̄uidere / nec exp̄mere. qui
bus attēns aspicit finē q̄ se q̄refrigorē / fra/
lis exp̄ssionis obfuarēt / q̄ dūz videt ex hac
obseruatione / lesurā fore ex legibz diuinis
vel eternis / contra intentionē debitā legis/
latoz / dicat vel doctrinalit̄ vel auctoritati
ue / q̄ lex scripta sic vel sic / applicāda est seu
deferenda / fm̄ imaginationē phi de regu/
la lesbia / q̄ erat plumbea z non ferrea .i. flex
ibilis non inmutabilis. Constat autē
q̄ de circūstantiis moralibz non pōt habe/
ri certitudo nisi moralis. fm̄ phi finiam in
ethicis Exēpli gr̄a. Tyrannus p̄sequetur
rēpublicā cautelis dolos / sic lupus rapax.
nihilomin⁹ ip̄e teget se vestimentis ouiu.
q̄ sunt tā vba q̄ facta apparenter sc̄ssima /
in q̄bus est frequēter equocatio / vel ipocri/
Ago inquiet ista p̄republica / ago p̄ salute
ppli / p̄ q̄b; patus sū etiā mori / nec dicētibz
opositum quōlibet fides datur. Ita mēiet
tirānus / z multos ex simplicibus seducet.
Prudentes vero z iudices quozū est epī/
keya vti. legent in opibus suis oppositum
fm̄ atq̄z xp̄i. Ex opibus eoz cognoscetis
eos. Vult dicere consideratio / q̄ prudētī/
bus ip̄is credeudū est / etiā si nescuerint ra
tiones euidentēs / z incalūniabiles addu/
cere / alioquin periret confestim omnis po/
licia. Deniq̄ apte sunt hoc loco parabolī/
ce narrationes de lupo z oue / quam lupo
diuersis fraudibus nunc ostendendo simi
litudinem z amicitiam / nunc falsam impo
nendo calūniā / querebat fallere vt vora/
ret. Propter quod monuit christus. At
tendite a falsis prophetis.

Quarta Consideratio.

Vitas ecclie ad vnū certū xp̄i
sti vicarium / nunc per concilium
p̄ysanum domino concedēte pro
curanda / debet solidius inniti sententijs / z
deliberationibus huiusmodi concilij / z sa
pientum in eo venturozū / etiā si nō offe/
rāt rōnes euidentēs / q̄s allegatiōibz / vel as/
sertionibz / vel excusatōnibz / aut iustificatō
nibz / vel p̄tendentū de papatu vel fautoz
suozum. Deducit facilliter consideratio
ex hoc q̄ medium virtutis accipiendum
est vt sapiens iudicabit / et vt spiritualis
qui omnia d̄iudicat dicet / non vt carnalis

mo qui non sapit que dei sunt / sibi fingit.

Quis .n. dubitauerit. qñ plures cæe cõ/
currere habeant pro omnibz de concilio vt
eis fides det / q laborat ad vnionẽ dandam
q̃ p alijs p̃cedentibz ad suã p̃sidentia tales
q̃le occupandã. **A**mor q̃ppe nimi? z car
nalis ad seipm z ad suos. nõne fallere solet
z in errores ipios traducere / et vsqz ad imi
tatiõz luciferi / vt adorari velint sic dii / necqz
reputet se subditos eẽ cuiqz / sic filij belial /
sine iugo nec sibi posse dici. cur ita fac. qui
nec deũ timet. nec hoĩem reueret. cũ tñ hũ
liores eẽ debeãt / z ad fuiendũ p̃mptiores
ex p̃lationis mũere q̃to se obligatiores eẽ
p̃spiciũt in reddẽda rõe / **P**ostremo tñ b
sũmope cauẽduz eẽ iudiciõz. ne vt? epikete
passim z absqz mãifesta rõe fiat / trãsmutã/
do legẽ sc̃ptã. **A**lioqñ tolleret. p̃tin? a legi
bus sua stabilitã q̃bz nutãtibz. totã reipub
lice disciplinã initentẽ eis collabi. z ex p̃nti
republicã corruere vel p̃turbari necẽ eẽ. **I**n
de p̃tigit apd romanos ista seueritas. et in
nece p̃prioꝝ filioꝝ. ne labefaceret optimãz
reipublice disciplinã. **F**init.

Quatuor considera

tiones q̃ ad robur p̃dictoꝝ faciũt. repiũtur
postea i oratione Apparuit gratia. 6. **D**

Incipit tractatus

eiusdem de statibus ecclesiasticis

Pat quã oēs obfuare puenit cuz
oibz. tñ maxie circa mĩsteriũ reli
giõis xp̃iane / nũqz solidi? substi
tit. q̃ si ṽitate z iusticia tãqz so
rozibz fulciãt. **N**ã si nõ i ṽa iusticia / z iusta
ṽitate / reddat vniciqz qd suũ eẽ / nõne sc̃is /
ma p̃tin? irrũpẽs pacẽ exturbabit. **A**u
diã? idcirco sub breuiũ p̃siderationũ nũe
ro. qd stat? sũmoꝝ p̃otificũ / qd p̃latoꝝ / qd
curatoꝝ qd medicãtiũ possit / q̃libz de suo
mĩsterio vacat offerẽ / ne trãsgressio finiu p
porum / seu dilãtio nimia / sepet iusticiã
ab osculo felici pacis / proinde lites / sedas vt
assoleat introducat.

Sequũtur sex con

deratões sup statu sũmi p̃otificis. **C**õsid. i.

Status papalis institutus eã xpo sup
naturalitẽ z imediate. tãqz p̃matuz
hñs monarchicũ / z regalẽ / in eccia
stica hierarchia / fm quẽ statũ vniciũ z sup
mũ / eccia militãt õz vna sb xpo. quẽ statuz

q̃sqz impugre / vel diminuerẽ / vel alicui ec
clastico statui p̃ticulari coẽqre p̃sumit. si b p
tinacit faciat. heretic? e / sc̃ismane? ipi? atz
sacileg?. **L**adit. n. in heresim totiẽs ep̃sse
dãnatã a p̃ncipio nascentis eccie vsqz hodie
tam p̃ instõnem christi de p̃ncipatu Petri
sup alios ap̃los. q̃z p̃ traditõz toti? eccie in
sacris eloquijs suis / z generalibus cõcilijs

Consideratio Secunda.

Status papalis h non oĩno vacet
seu deficiat p̃ mortẽ pape naturalẽ
vel ciuilẽ / nec p̃ nũs eccia definit esse vna
nihilomin? eniti debet xp̃iani sub pena sc̃s
matis / q̃ i h statu p̃stituat z p̃sdeat assidue
vnicus / z certus sũmus p̃otifex. q̃stuz fieri
põr p̃ loco z tpe. sic q̃ nõ est licitũ sc̃ienter i
pedire / q̃ minus sit vnus talis sũmus p̃
tifex in eccia / in q̃ sit ecclesiastice p̃tatis ple
nitudo / z q̃ nõ sint plures. in q̃ tãqz ecclesi
cũ regimẽ desinẽ eẽ possit. monarchicũ / z
in aliã policie sp̃em / vt in aristocraticã / aut
tãmocraticãz verteret. q̃nis papatus has
policiaz species non excludat h assumat /
quẽadmodũ de sacro dñõz cardinaliũ col
legio z de generali concilio videre est.

Consideratio Tertia.

Status papalis non eximit papã a le
gibz pure dñis q̃ vel in euãgelijs
vel generalibz concilijs posite sunt. **E**t
ex h? seq̃nter p̃z / q̃ papa subijciãt legi illi de
correctione fratna. **S**i peccauerit in te fra
ter tu? zẽ. **S**ic q̃ p̃t fraternalitẽ corrip̃i duz
peccat. **E**t si tandem nollet audire ecclesiã
quã generale cõcilium rep̃ntat / õz hñi sicut
ethnicus z publicanus. **E**t ita p̃t h modo
p̃ conciliũ vel iudicari vel coerceri vel p̃
cõicato haberi. **C**õsideratio. iij.

Status papalis / nõ eximit papam
a iuribz q̃ sunt pure de dictãmie na
turali. quẽadmoduz sunt p̃ncipia
iuris naturalis. **P**ropterea cũ lex natural
dicat q̃ bonũ cõe tanqz aliq̃d diuinũ p̃ferẽ
dum est p̃ticulari bono. **D**educit ex h? q̃ ad
bonum toti? ecclesie / quã conciliũ genera
le rep̃ntat. reducẽdũ eẽ bonuz p̃sonale pape
sic q̃ in p̃iudiciũ boni cõis / p̃ticularẽ bo
nũ pape seu cõmodũ vel stat? / retentio vel
dilatatio / p̃ualere nõ debet / cum fm exigen
tiã finis cetera debeãt moderari. finis autẽ
papat? est vtilitas eccle. **C**õsideratio. v.

Status papalis / q̃nis eximat papã
a legibz pure posituis / canõicis / vel ci
uilibz / sic q̃ fm eas coerceri p̃ũtue

non potest ut p[ro]fetales sunt/nihilomin[us] papa non debet aut potest leges positivas p[ro]p[ri]am p[ro]ciliu[m] generale/ad q[uo]d sufficient[er] spectat discernere vel dictare si papa palam p[ro]uertat p[ro]p[ri]etatem suam in destructione ecclesie non in edificationem.

Consideratio sexta

Status papalis obligat papam tanto amplius quanto maior est in ecclesia/sibi cere se legibus diuinis/naturalibus/z canonicis ad utilitatem ecclesie. Propterea cum magis videatur oculi quam oculus/videtur quod non sine gradu discrimine salutis/papa possit deliberationes vel instituta generalium concilio non detinere/ut non solum sed p[ro]p[ri]a deliberatione extendat in ecclesiastico regimine p[ro]sistere. Propterea bene dicitur est quod papa non potest generalem statum ecclesie immutare vel tollere.

Sequitur sex considerationes de statu summi pontificis et dominorum sancte romane ecclesie cardinalium

Consideratio prima.

Status summi pontificis ac sacri collegii dominorum cardinalium sibi collateralium fundatur est in ecclesiastica hierarchia sub celesti/immediate a christo/nec humana institutione seu p[ro]sumptione potest destitui. Qui statum qui p[ro]p[ri]aciter derogat/condemnus est iuxta sacros canones hereticus/atque sacrilegus.

Consideratio Secunda.

Status predictus/dotatus est vel fouendus/p[ro] debita et honesta sustentatione temporalium/sine quibus in hac vita misera/spiritualia diu non subsistunt/quoadmodum alter status quicumque ecclesiasticus inferior seu subditus dotatus est/vel dotandus iuxta sui qualitatem.

Consideratio Tertia.

Status predictus/non ideo potest iura sibi conuenientia/quae posuit p[ro]positio duplex p[ro]cedere/si forte fuerint abusus aliqui personales/oli/vel nunc inueniri. Alioquin sic argueretur aduersus omnem statum nedum ecclesiasticum/sed temporalem. quod dissipatus est/defensus/z pendendus/quoniam in multis offendimus omnes

Consideratio Quarta.

Status predictus potest/z p[ro]p[ri]e subuentionibus/temporalibus z honeste sustentationis p[ro]scribere de certo modo/vel quae subuentionis/sicut plati vel curati inferiores respectu subuentionis facte p[ro] subditos/in oblationibus/

decimis/z similibus/etiam ubi status predictus aliunde dotatus esset ex patrimonialibus bonis vel alijs/quoadmodum in prelatis dicimus z curatis.

Consideratio Quinta.

Status predictus dum recipit z querit subuentiones p[ro]p[ri]as/in oblationibus/decimis/vel annatis/z similibus/non debet eo ipso de simoniaca p[ro]p[ri]etate notari. nisi forte vitium aliud in executionis modo commiserit. quod vitium corrigi debet/non obinde status minui destrui/culpari. vel iuribus aliunde debitis defraudari. Sic ab infirmo morbus tollendus est. non subiectum vel corpus destruendum. Oppositum vero p[ro]p[ri]aciter iponens. notando generaliter de simoniaca p[ro]p[ri]etate totum statum istum/temerarius esset nec ferendus.

Consideratio Sexta.

Status predictus potest debet r[ati]onabiliter resistere p[ro] via appellationis/aut alias si aduersus predicta voluerit aliqui defacto p[ro]cedere/p[ro]p[ri]am dum p[ro]p[ri]one de illo statu subiciunt se/z statum suum/debite regulationi sancte matris ecclesie/si forsitan aliqui fuerint in eis reformanda/z h[ab]endo. nedum non scandalisant actiue vel peccant. sed merentur/ta[m]q[ua]m defensores iurium non solum suorum p[ro]p[ri]alium/vel ecclesie particularis romane. sed vniuersalis ecclesie/z ad utilitatem honestat[is] totius reipublice christiane/quae consistit in suo d[omi]no z m[em]broz maxime p[ro]p[ri]alium

De statu prelatorum

Consideratio prima.

Status p[ro]p[ri]ationis episcopalis in ecclesia/sic est de p[ro]p[ri]aria z immediata/ac sup[er]naturali institutione christi/quae naturalis vel humana solum auctore/non potuit institui/sic potuit status d[omi]nationis p[ro]p[ri]alis. regie. vel imperialis. humana/naturaliter ordiari.

Consideratio ij.

Status p[ro]p[ri]ationis episcopalis in ecclesia quae ad sui collationem p[ro]p[ri]ariam. fuit immediate a christo datus p[ro]p[ri]is apostolis. sic status papalis/petro. Licet postmodum talis collatio vel adquisitio fieri potuerit facta sit in successoribus p[ro]p[ri]oies. sic Barthias factus est apostolus p[ro] electoribus vel sortibus/z successoribus et petri fuit nec p[ro] humana electioz d[omi]noz cardinalium/quae mod[us] potuit z potest variari ut infra ponet.

Consideratio iij.

Status p[ro]p[ri]ationis episcopalis/habuit in apostolis z in successoribus/vsum vel exercitium sue p[ro]p[ri]etatis sicut papa petro/z successoribus eius tanquam sicut habuit vel habuit p[ro]p[ri]etudine f[or]male episcopalis auct[orit]atis. An z quae ad talia maiores plati. s.

curati subsunt ep̄is/a quibus vsus sue potestatis quōq; limitat̄ vel arceat̄. ⁊ sic a papa posse fieri circa p̄latos maiores ex certis et rationabilibus causis non est ambigendum

Consideratio Quarta.

Status ep̄alis nō ita subest statui papali. q̄ illū possit papa annullare. sicut nec stat⁹ papalis possit hūanit⁹ destitui. Nihilomin⁹ idē stat⁹ ep̄alis q̄ ad adq̄sitionē istī p̄sone ⁊ q̄ ad exercitiū/ subest rōnabili pape volūtati ad vtilitatē ecclie/ vt dictū est. De cā rōnabilitas videt attendenda seu regulanda/ maxie p̄ determinatio nes p̄cilioꝝ generalīū/ presertim iā factas de p̄sensu ⁊ auctē summoꝝ pontificum

Consideratio Quinta.

Status ep̄alis q̄ ad sui adq̄sitionē istī p̄sone ⁊ q̄ ad exercitiū/ non ita subest mere volūtati pape/ q̄ p̄ libito possit/ sine iniuria et pctō/ circa h̄mōi adq̄sitionē ⁊ destitutōz/ āpliatōz ⁊ restrictōz opari. qm̄ data est ei p̄rās dicēte ap̄lo nō ad destructō

Status ep̄alis h̄z ex se ⁊ xpi instōne p̄maria. p̄ratem p̄ficiēdi corp⁹ xpi et ministrādi sac̄ra eccl̄iastica oia. ius insu/ per predicādi/ ius stipēdiā tp̄alia sumēdi/ ius exercōicādi/ ius p̄latos miores. s. cura/ tos istitūēdi/ ius eccl̄ias p̄secrādi/ ius b̄nificiū eccl̄iasticū/ vel stipēdiū tp̄ale p̄ferēdi/ vel facere p̄ferri m̄strātib⁹ sub se sp̄uālia/ ius indulgētiā dādi. Et ita de reliq̄s multis/ q̄ summo p̄ntifici cōperūt vt in fonte.

Consideratio Sextima

Status ep̄alis q̄ ad sui vsū vel exercitiū. nō ita subest pure volūtati pape. sic stat⁹ p̄uilegiatoꝝ medicātinūz vel alioꝝ/ q̄b⁹ eēntiali ordie ⁊ hierarchico statu/ p̄dicta iura ep̄alia n̄ cōperūt. Pōt idcirco papa sub talib⁹ p̄uilegiis ⁊ p̄uilegiatis/ absq; iniuria/ vel peccato/ imutatōnes opari/ restringēdo/ vel tollēdo/ non sic passim in p̄relatis vel curatis.

Consideratio Octaua.

Status ep̄alis h̄z esse possit in aliq̄ sine plebe/ ⁊ sine vsu vel exercitio hoc fieri non p̄uenit. quia vanū ⁊ mōstruosum in eccl̄esia videret/ qm̄ frustra est p̄rās cui non subest operatio.

Consideratio Nona.

Status ep̄alis si nimis artetur in suis iurib⁹ eēntialib⁹/ q̄ ad restrictōez vsus vel exercitiū/ passim/ cōmuniter p̄ pa

pam/ absq; vtilitate maiori eccl̄ie/ siue h̄ esset in exemptionibus subditoꝝ ab eo/ siue in reseruatione casuum in foro penitentie/ seu in restrictōe stipēdiōꝝ tempaliūz seu in reseruatōe b̄nificioꝝ eccl̄iasticorum sub eo seu p̄ inductionē onerosaz p̄uilegiatoꝝ/ aut modis similib⁹. Ille mōs status ep̄alis/ possit rōnabiliter deferre q̄relā/ nedum ad papā ⁊ generale conciliū/ quod est cōuenientissimū mediū. sed ad p̄ncipes orthodoxos/ implorando iuuamen oportunitum.

Consideratio Decima.

Status ep̄alis sicut nō adq̄rit in aliquo p̄ solū titulū fidei/ vel caritatē/ ita nō depdit per solā heresim/ vel pctm̄ mortale/ nō intueniēte hūana instōne vel diuina reuelatione/ alioq̄n status eccl̄ie hierarchie/ p̄sus eēt incert⁹ cui suo vsu vel exercitio/ qd̄ nō est p̄ueniens dicere/ de p̄licia a sup̄mo legislatore cōstituta

Consideratio Undecima.

Status ep̄alis sicut pōt diuersis t̄pib⁹ ⁊ instōnib⁹/ modis varijs adq̄ri ⁊ siml̄r auferri/ sic ⁊ status papalis in casu/ per ordinationes papales. aut p̄ p̄ciliū generale sicut ⁊ factū est aliquando potest immutari.

Consideratio Duodecima.

Status ep̄alis pōt ab aliq̄ p̄pter suaz maliciā auferri/ licet reniterefocū p̄as. sic ⁊ stat⁹ papalis/ vt videt in casu/ p̄sertim p̄ p̄ciliū generale possit auferri. cū stat⁹ papalis dat⁹ sit eccl̄iastice cōiūcti. que in hoc habet quid diuinum tanq̄ cōmune bonū/ ad quod papalis auctoritas cōseruandum fuit instituta.

Consideratio Tertiadecima

Status ep̄alis habet rōnabiliter monarchā sup̄muꝝ scz papā. rōne vniūtat̄ fidei ⁊ sac̄roꝝ. sed h̄ nō ita p̄piciū est esse debere ex institutione xpi ⁊ p̄ vtilitatē vniuersalis eccl̄ie/ respectu dispensationis bonoꝝ tempaliūz ⁊ iurisdictionū p̄tentioꝝ saꝝ seu coercitiaz/ que diuersis legib⁹/ seu decretalib⁹/ aut statutis/ p̄ diuersitate locorum ⁊ tempoꝝ regi debet. sic ⁊ alia meretē palia/ regalia/ vel impalia. Dic b̄n̄ dictū ē q̄ quelibet p̄ouincia in sensu suo abūdat.

Consideratio Quattadecima.

Status p̄latiōis/ si fiat limitatio sui vsus in b̄nificijs p̄ferēdis/ vel in exemptionibus/ nō debet rōnabiliter p̄queri dū hoc manifeste sit propter studiū litterarum presertim sacre doctrine quod per talia

promouetur / et dum hoc patenter fit ad reprobos / et abusus notorie puenientes / siue hoc sit ex importunitate dominorum / temporalium / vel ex propria pusillanimitate / vel alia quavis corrupta affectione. Sed in hoc capere medium conueniens / non aliter videtur posse determinari. Quod iuxta Aristotelis sententiam scilicet ut sapiens iudicabit. Nichil autem videtur in hoc sapienti quod generale concilium rite et libere celebratum

De statu curatorum

Consideratio Prima.

Status curatorum succedit statui lxxij. discipulorum christi quo ad legem nouam et figuratus est in antiqua lege per leuitas. Ac perinde status curatorum est de institutione christi et apostolorum suorum a principio foundationis ecclesie / quod institutio per declarationes summorum pontificum / et synodorum tam generalium quam specialium magis ac magis innotuit.

Consideratio Secunda

Status curatorum est de essentiali ac intrinseca ecclesie hierarchia / sicut status prelatorum / quod quis inferior sit / et per sua perfectione variabilior. Quia ratio de curati simpliciter / non eque proprie dicuntur sponsi sicut episcopi / liberiusque permittuntur cedere vel renunciare curis suis.

Consideratio tertia.

Status curatorum institutus est ad regimen animarum dirigendam in finem vltimum / per communionem sacramentorum / et peccatorum remissionem / et promotionem ad virtutes.

Consideratio iiii.

Status curatorum / annecta habet obligationem docendi / et publicandi verbum dei / suis parochianis / saltem quodam generali tenore legis euangelice / quo ad credenda / et agenda / secundum statum sue simplicitatis / sicut maioribus prelatibus conuenit ex obligatione scientie / reddere rationem particulariter de ea que in eis est fide / et spe / apud omnes tam que deforis sunt / quam que intus / fideles scilicet et infideles. Hec enim obligatio sequitur ad obligationem priorum / que est de spirituali regimine subditorum.

Consideratio quinta

Status curatorum est status perfectionis non solum adquirende / sed etiam exercende / cum sibi competat tamen obligatio / quod auctoritas / reducere auras ad deum / secundum hierarchicos actus / qui purgare illuminare perficere nominantur.

Consideratio sexta

Status curatorum superior est hierarchice ecclesie / ad statum simplicium religiosorum / sic diuini Dionysii et Hieronymi in precedentis considerationis determinant ratione.

Consideratio Septima.

Status curatorum ecclesias parochiales sibi deputatas habet in tali libertate / quod nulli alteri sacerdoti fas est ipsis inuitis / aut sine eorum licentia predicare in eadem. Preterea dum predicare voluerint ipsi / nec confessiones illic audire / nec sacra ministrare / salua spe auctore vel rationabili ordinatione superiorum prelatorum.

Consideratio Octaua.

Status curatorum huius et titulum recipiendi decimas et oblationes / et funeralia / aut alia emolumenta loco illorum pro sustentatione sufficienti status sui. Et hoc fit tamen de iure diuino / quod naturali presupposito domino. Determinatio autem huius vel illius quod tenetur / vel commutatio in aliam subuentionem / hoc fieri solo iure positiuo.

Consideratio nona.

Status curatorum sicut habet de sibi subditis omnibus cogitare in ministracione sacrorum / ut sancte suscipiantur. sic decet maxime ut quilibet parochianus se prius ostendat suo curato / generaliter vel specialiter in foro conscientie / quod eadem sacra suscipiat. Potest insuper edictum generale vel speciale suis parochianis super hoc per curatos / ne aliter se ingerant promulgari.

Consideratio x.

Status curatorum securius et iustius eligi quod est de se / et ceteris paribus / pro confessione sacramentali facienda a parochianis. Quod alio status / presertim quod non est superior / secundum institutionem ecclesie hierarchice / pro quod mutua et correlatiua est obligatio parochianorum ad curatos / vnde vicissim magis obligantur. Collusiones preterea hinc inde possibiles fieri / magis ex hoc evitantur. Denique remedia spiritualia celerius et profutius in casibus multis exhibentur. Potest nihilominus apud priuilegiatos quandoque ratio potius inueniri.

Consideratio xi.

Status curatorum sanctus et salubris / non debet inculpari vel infamari / pro quod scilicet si in eo quod sint persone minus idonee ad debitum regimen animarum. Alioquin nullus esset status in ecclesia militare / quod culpari non deberet. Sic nullus absque macula quod fundat / de villo statu / tuus est diu stare.

Consideratio xii.

Status curatorum potest sufficienter regere suos parochianos / si polleat bona caritate et simpliciter morum honestate

De statibus ecclesiasticis

etiam ubi litteratura magna deesset. Propterea non leuiter se eis preponere debent alieni/ quibus inueniantur magis litterati.

Consideratio tertiadecima.

Status curatorum potest/ cum facili studio habere ea et scire que ad parochiam suam regendam sufficiunt. maiora maioribus prudenter remittendo. Hoc autem si agnoscere neglexerint debet apud eos correctio episcopalis maxime vigilasse. ut astringantur seuerius. tenorem habere in scriptis eorum que scire debent in punctis regiminis/ tam institutiones sinodales positivas. quam ceteras.

Consideratio decimaquarta.

Status curatorum potest obuentiones ordinatas licenter exigere. Verum tamen tali modo/ et tempore/ quod simonia/ et prauitas/ vel eius suspicio nequaquam incuratur. ut quod propter negationem temporalium spiritualium interim ministratio non negetur/ nec interueniat questuosa mercatio.

Consideratio decimaquinta.

Status curatorum debet cum bona gratia. suscipere statum privilegiorum/ tanquam coadiutores missos/ habentes a superioribus licentiam predicandi/ et confessiones audiendi/ si non appareat rationabilis causa aliquam tale repellendi/ ut prope si detractor/ si collusor/ si corruptor/ si questuosus/ si seductor/ apparet. Aut parochianorum multi inde veniunt in contemptum curatorum. Aut si tunc curat pro seipsum id agere circa parochianos suos quod agendum sit satis potuerit/ quod videtur referre per seipsum nisi legitima fieret exceptio contra eum.

Consideratio decimasexta.

Status curatorum videtur pro parte parochianis sine peccato sic pretemni/ quod eorum licentia neque in generali/ neque in speciali prius gratia. dum alibi confiteri/ aut missas vel sermones audire/ tempore diuini fuit/ diebus dominicis et festiuis voluerint. Quod licentia si sine rationabili denegat/ sufficit excusare frequenter eos que alibi confiteri/ licentia non obtenta sed petita.

De quibus. x. considerationes que ponuntur pro statu privilegiorum.

Consideratio prima.

Status privilegiorum ad predicandum/ et confessiones audiendum/ statutum est post primariam ecclesie institutionem/ rationabiliter ordinatum ad subleuamentum eorum que hierarchicos

in ecclesia statum habent. Preterea pro tale et tantum in temporalibus duratione/ que secum attulit multas occupationes.

Status privilegiorum dicitur cum bona caritate licentia sua. Non ad questum/ non ad emulationem/ non ad ambitum. non denique in preiudicium temporale vel spirituale curatorum/ sed in statu clarum et palam apud parochianos. quatenus honorem debitum/ ac sustentationem suis reddat curatis. Alioquin faciunt quod sibi fieri nollent. Veritatem repellunt/ bi de quibus aliter presertiterit et executionem a canone nonnunquam incurrit.

Consideratio tertia.

Status privilegiorum et omnium generaliter religiosorum/ prohibet sub pena excommunicationis late sentie/ ne sacramentum eucharistie ministrant. et matrimonium sollemnent.

Consideratio quarta.

Status privilegiorum habet quod in suis locis et publicis predicare possunt. dum placet nec predicat/ nec predicatos instituit. Similiter habent in ecclesiis parochialibus de licentia curatorum.

Consideratio quinta.

Status privilegiorum habet videlicet spiritum sufficientem pro superioribus suis ad placitum diocesani/ valeat in locis suis/ confessiones audire diocesano. et eos absolueret cum tali potestate. et in casibus talibus que admodum curati parochiales ordinarie fugiunt et non apostolorum. nisi de specialis gratia prelati. maior eis fuerit elargita potestas.

Consideratio sexta.

Status privilegiorum habet videlicet quod in sacramentum penitentie/ possit pluries super eadem peccata sui effectum sortiri. saltem quod ad augmentum gratie/ cum sit sacramentum iterabile/ et licet meritorie eadem peccata pluribus confiteri/ nec sit repugnancia quoniam adhuc possit tempore obligari. nihilominus confessio privilegii non tenent iurati eadem peccata apostolorum confiteri/ pro quibus si suis curatis eadem confessio fuisset questum est ex parte efficacie sacri. Hoc. n. p. Joh. xxij. fuit declaratum. et usus coram hoc obtinuit.

Consideratio septima.

Status privilegiorum habet videlicet quod confessio sibi non debeant curari noua excommunicatione/ quere confessionem de eisdem peccatis. presertim si secreta sint/ nec debet prohibere parochianos cum talia voluerint eis confiteri. Fas sit curatis imo tutum inquirere a parochianis suis/ quomodo et qualiter a quibus confessiones receperint. Quibus veritatem respondere si quis parochianus negauerit/ videtur in statu salutis esse crediti posset. Ipseque in hoc casu/ petenti eucharistie sacramentum/ rationabiliter denegaret/ dicens. nescio si

confessus sis ab habente potestatem / et an in hoc te decipias. vel alter te

Consideratio Octaua.

Status puilegiatorum habet. dum spectis publicis absoluit parochia nos / ut ipsi debeant facere fide de absolutione / et absoluedi potestate. si super hoc a curatis parochialibus fuerint requisiti. sub pena de negadi ronaliter talibus cum se dicunt absolutos eucharistie sacramentum.

Consideratio Nona.

Status puilegiatorum habet / ut non debeant inducere voto vel pmissio / alios ad eligendum sepulturam in ecclesijs et locis suis. Ad persistendum in ias electa ibidem. Et sub pena excoicationis late sine. Debet preterea reddere quartam parte legatorum / seu funeralium / curato parochiali ipsius defuncti / que pars canonica nominatur

Consideratio Decima

Status puilegiatorum ad predicandum debet sine qualitate auditorum formare sermonem / ne coram laicis et subditis detegat vitia clericorum atque dominorum. Hoc ei esset non extirpare vitia. sed nutrire rebellionem / scilicet murmuracionis et contemptum apud audientes. Fiat insuper predicatio principaliter de peccatis nostre religionis in fide spe et caritate cum ceteris virtutibus. Sed et presertim confessiones mulierum et iuuenum / non nisi locis patentibus et publicis audire / nec pueticula in cameris et angulis agere presumant. ab omni specie mala abstinentes se.

De utroque statu simul.

Consideratio Prima.

Status uterque curatorum scilicet et puilegiatorum / inuigilet cognoscere casus reueruatos platis. ne seducant et seducant / si transgrediantur limites sue potestatis quibus expediret pauciores casus presertim occultos referuari ut sunt peccata illa carnis que frequenissime commissa vix confitentur. presertim per mulieres et adolescentulos.

Consideratio Secunda.

Status uterque studeat alter alteri onera portare sine contentione et emulacione / de rebus predicatis / vel alijs / nisi inuicem more cornicum se mordeant / presumantur. Ne preterea surgat feda opinio ecclesiasticorum apud laicos / et vituperetur ministerium dei. Nonne de quo abunde diues est potibus. Nonne pacis est de non diuisionis.

Denique quod predest pharisaica contentio destituta peminetia quoniam sanctius est dare operam. ut quis perfectus inueniatur. Quod si iaces in imis de perfectio stat glie. Attento presertim quod concilio ecclastico obsequatio / non preta cludi sub regulis quibuscumque. quoniam necesse sit currere sepiissime ad gloriam sapientissimi Augustini. tracta ex opibus presertim vicia / que talia dant in obsequanda animi preparatione. et non spe operis exhibitioe. Que animi preparatione pre apud omnem statum et personam presertim ne religionis si vult inueniri. **Finit.**

Incipit tractatus

eiusdem Cancellarii parisiensis de modo viuendi omnium fidelium.

Ad nobiles Consideratio prima.

Regula prima que spectat ad nobiles potentes et scabinos. ne pauperes videlicet per potentiam suam opprimant et a subditis suis opprimi permittant. Valos usus in villis suis destruant. Causas pauperum / viduarum / et orphanorum / libenter audiant. et cito iuste iudicent. Quuera pro iudicio faciendo vel festinando. aut retardando. non accipiant. Nil a subditis suis extorqueant.

Ad milites Consideratio secunda.

Regula ad milites tangitur. **Luce. iij.** Neminez concutatis scilicet in persona per potentiam indebite. Nemini calumniam faciat in rebus. quam per militiam facere possentis. Et preterito esto te de stipendijs vestris id est redditibus vestris multis temporibus. accipiendo vero ad defendendam patriam. **ij. Dababco. xv.** Accipe gladium sanctum munus etc. **Ro. mano. xij.** Non sine causa gladium portat

Ad simplices Consideratio tertia.

Regula simplicium quo ad ecclesiam ut ieiuni ad missam veniant. In missa non loquantur nec circumspectant. Ante missam orare debent / ut gratias dei recipiant. In missa memoriam passionis christi habeant. Ante euangelium sancti Iohannis non creant. Sermones libenter et diligenter audiant. et referre post missam gratias deo satagant.

Ad episcopos et prelatos.

Regula episcoporum et prelatorum satis patet ad **Thimothe. iij.** Oportet episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorum. **Et Datt. xx.** Qui maior est vestrum sit vester mister. **i. Loz. vi.** Dormamur vos etc

De modo vitendi

Est aut officium epi malos corrigere et arguere bonos et pusillanimes pacificari. **D**icit dñs Petro in psona cuiuslibet plati ait **P**asce oues meas. **1** Testalo. **v.** **F**res corripite in q̄tos / solamini pusillanimes. **D**e istis. **ij.** ad **T**himo. **aiij.** **P**redica v̄bū in sta optune. **i.** oportue. **o**bscra. **argue.** **i**ncropa in oi patia et doctria. **E**t **S**al. **vi.** **S**i p̄occupatus fuerit hō i aliq̄ delicto **r̄c.** **A**d clericos

Regula clericorū est h̄re doctrinaz sanā. **v**ita scām. **s**amā odoriferam. **D**eb. **v.** **S**acerdotes h̄nt hostias p̄ delictis suis offerre. **z** **A**ug. in regula sua **S**it vob̄ cor vnū et aia vna in dño. **p̄s.** **S**acerdotes tui induant iusticia. **C**olof. **iiij.** **I**nduite vos sic electi dī. **v**iscera misericordie et pietatis h̄ntes. **A**d religiosos

Regula religiosorū est viuere i obediētia. **c**astitate. **z** **p**auptate. **E**t debēt deuote orare et cōtēplari. **z** carnē mortificare / p̄tra vitia et concupiscentias **U**n̄ **A**ug. in regula monachorū. **I**n oibz et sup oia amet et honorificet deus. **E**t **H**ugo de scō victore de claustro anie. **S**ūma religionis regula in h̄ depēdet v̄ plati custodiunt subditos suos. **s**ubditi platis benigne obediāt. **d**euoti sint senes. **i**uuenes vero laboriosi. **S**it honestas i bitu. **m**ediocritas in victu. **S**int in claustro assidui / et ad iniuriā rari. **N**ō sint ciuiles sed claustrales. **S**it in rēti psalmis nō cauf. **N**ō sit rumor in claustro / sed dilectio. **I**n capitulo non lites / sed p̄fessio. **I**n choro sit sacra simplicitas / et circa altare reuerentie honestas

Ad diuites.

S Regula diuitū ne aliquid iniustus adq̄rāt. **N**e p̄t diuitias suas pauperes vicinos suos despiciāt. **P**auperes sustineant. **O**perarijs suis bene et cito persoluant. **A**dulatores neq̄ adulatorices in mēsa recipiāt. **D**iligenter et libenter ad p̄cordiam vicinorū suorum laborent

Ad pauperes.

Regula pauperum / v̄ diuitibus libenter et fideliter seruiant. **n**ec diuitibus p̄pter diuitias suas inuideāt nec p̄pter paupertates adulatione vel detractione peccent. **N**ec impatienter sed gratā ter paupertatem sustineant. **n**ec iniuste ditari cupiant. **n**ec ecclesias propter diuites vitent. **N**ihil furti a familia suorum vicinorum / nec ab alijs retineant.

Ad virgines.

Regula virginū. **N**on sint loq̄ces. sed simplices corde et bitu. **A**d virginitatem matris ch̄usti cogitent. **z** eā diligant. **C**hozeas vitent. **I**nter iuuenes non sedeant. **n**ec se ab eis palpari p̄mittant. **N**on ament aliquem illicito amore. **A**dulatores neq̄ adulatorices recipiāt nec audiant. **O**rationes libenter dicant. **S**ordida verba et inhonesta fugiant

Ad viduas.

Regula viduarū est vt continentia diligant. **z** in vestibz humiliter se habeant et orōnibz libenter insistāt. **N**omines suspectos in hospicio suo non recipiāt. **D**e p̄silio p̄boz se gubernent et viuāt **S**ancrā **A**nnā et **E**lizabēth viduas cogitent. **F**amiliā castā habeant. **P**arus per vicinos currant. **A**d nuptas.

Regula nuptarū est thimo. **h**ōno rare superiores. **d**iligere maritum regere familiam. **d**iligēter gubernare domū. **z** seipam honestam et irreprehensibilem ostendere siue exhibere. **A**d mulieres

Regula mulierū est q̄ nō se indecenter ornatas ostendāt. **A**ures. colliguttur et caput regant. **H**umiliter in ecclesia et vbiq̄ se habeant. **n**ec alias mulieres per superbiam suam iuuent

Ad maritos et vxores.

Regula viroz ad vxores et eōuerfo ponit **E**p̄h. **vi.** **V**iri diligite vxores vestras. **s**icut et x̄ps dilexit ecclesiam suam. **v**roz autem timeat virum suum. **ij.** **C**orintheorum. **V**iri cobabitantes fm̄ p̄scientiam. **q**uasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honores.

Parentum ad filios.

Regula parentū ad filios **E**p̄h. **vi.** **E**t vos p̄res nolite p̄uocare ad iracundiā filios vestros. **s**ed educate eos in disciplina et correptione. **iiij.** **C**or. **xij.** **N**ō debent filij thesaurizare parentibz. **s**ed p̄ntes filijs. **F**iliorū ad parentes

Regula filiorū ad p̄ntes est q̄ p̄ntes honoret / et eis in bonis obediāt / nec eis sua furent. **A**nte eos n̄ m̄deāt. **A** maledictōibz oīno se caueāt. **C**ū p̄ntibz aliq̄n ad eccliam vadāt libeter / in negocijs p̄ntū suorū fideliter laborent.

Dominorum ad seruos.

Regula dñorū ad seruos **E**p̄h. **vi.** **V**os dñi eadē facite illis / remittētes minas. **z** soluite dño qd̄ iustus

est. et equū suū p̄state. sciētes q̄ vros dñm in celis habetis eccl̄. vij. Ne ledas seruū tuū in veritate opantē. Seruus sensatus sit tibi dilect̄ q̄ si aia tua. nō defraudes illū libertate. neq; in opem derelinquas illū

Regula seruorum ad dños Collofē. iij. Serui obedite dñis carnalib; nō ad oculū seruientes. quasi hoibus placentes. sed in simplicitate cordis / timētes deum. scientes q̄ a dño accipietis retributionē hereditatis. i. Petri. ij. Serui subditi estote in omni timore dñis vestris non tñ bonis rē. Ad familiam.

Regula ad familiā. Ne fraudē dñis suis in seruiēdo. negligendo. faciānt. Fideles sint in rebus suis custodiendis. Nihil ab eis auferant occulte / nec alios facere pmittant. Auncii malum non faciant. vxori vel filijs dñi sui. De male rēdendo caueāt. Malos rumores fugiant. vñ in domo malum oriri possit / sed discordias etiā reportare vitent. Dissi cito reuertant. Mercē suā in supbia vestiu; nō expendāt Ita viuāt in humilitate. vt labor eorum sit eis in remissione peccatorū suorum. Ad mercatores.

Regula mercatorū est vt non in die dñica mercēt. Nec piurent. Ab illicito sibi caueāt lucro. Nec ad diem vendant vel carius ppter dilationem. Ut debitū suū tpe pmissio soluant. Nec scientes mentiant. Equā staterā habeant. eiq̄ pondera / et equam mensuram.

Ad tabernatores.

Regula tabernatorū est / ne pmittāt ludere ad tabillos in tabula sua. neq; in tabna sua. Deū blasphemar nō pmittāt. Nec meretrices recipiāt de nocte. Plenā mensurā dent omnibus. Vinuz cum aq̄ ad vendendū nō misceāt. Nec aliq̄ pocula vel fercula aliquo modo ad vendēdum defraudēt. Ad hospites.

Regula ad hospites ē / q̄ malos in hospicio suo nō pmittāt / vel sciēter recipiāt. Nec hospitib; suis furent auentā vel fenū. Nec sustineāt q̄ hospites sciēter fornicent in hospicio suo. Justā bonā rōnabilem computationem cum hospitibus suis faciant. Ad senes

Regula ad senes ē. In eccl̄a libentē iaceāt. Iuuenib; bonū eccl̄plū pbeant. De maledicēdo siue malefaciēdo ipos

rephēdāt. Turpia vba nō hēant. Ne claudēt malicias corā iuuenib;. Vniuersulas a bono nō retrahāt. Nec iuuenes laudēt in supbijs suis. Ad omnes.

Regula ad oēs ē. vt excōicatos vitēt. Nō se iebriet. Paupes p posse suo sustineāt. Saēdotes et religiosos / et eccl̄iaz vbiq; honozēt. Et deuote ab eis doctrinā audiāt. Festa bñ custodiāt. Decias rite soluat. Detractionē caueant. Ab adulatōe / a blasphemia / a mēdacio / a periurio / ab assiduo iuramēto / a turpib; verb; / et maxie a luxurios; verb; se abstinēāt / qz circūstātes raudiētes ab eis inflāmant. Precepta eccl̄ie tenēāt / pnias sibi iniūctas diligēter impleant. Alit̄ alter ad bonū op̄ inuitet / et de malo reprehendat. Dent libētē elemosinas. qz sicut aq̄ extinguit ignē ita elemosina extinguit pctm. Dissas / smones / et p̄fessiones libētē colāt et frēqntēt. Ablata restituāt. qz nō dimittit pctm. nisi restituat ablatū vt dicit Aug. In vespe. i. in fine vite tormēta inferni. et gaudia paradisi cogitent.

Regula oim ponit Barth. xxxvij. Baptisantes oēs gētes / in nomine p̄ris / et filij / et spūs sancti. vt fm illō Joh. i. oēs crederēt p illū. i. Pet. iij. In fide aut oēs vnanimēs. In orōne estote cōpatiētes. fraternitat; amatores. misericord; des. modesti. hūiles. non reddentes maluz p malo. neq; maledictū p maledicto. sed e cōtrario bñdicētes rē. Eccl̄. xl. Deū time / et mādata eius obfua. h est omnis hō rē. Un̄ ad Gal. vi. Qui hāc regulā secuti fuerint. pax sup illos et misericordia. Finis

Sermo eiusdē doctoris de tribulationib; ex defectuoso eccl̄astico regimie / adhuc eccl̄ie puentur; / et de signis earundē / ex snia pnūciat; de ceptō ne gliose v̄gis Marie in scilio Cōstāntien.

Domin; dabit vob signū. Ecce v̄go concipiet et pariet filium. Esaiē. vij. recitatū rē. Nūc q̄ ad scdm. Reue. p̄ses et dñi / restat oñdere quō signū oīpo tērie / et sūme clemētie / factū sit signū traditiōis et ruine. Contradixit enī achaz petere signū qd p ppham scz Esaiā a dño sibi erat pceptū. Nō petā inq̄t / et nō tentabo dñz. Doc q̄dem addidit / et nō tentabo dñm / forma quidē pietatis sed non v̄rit; . Colebat achaz idolū qd deserere noluit / et iō ne dñs

exaltaret / et idolū vilipēderet / signū petere
recusauit. Et ppter h̄ teste be. Hiero. i glo.
in grauē ruinā incidit / qz totalit̄ a dño d̄re/
lictus fuit. **Uex** qz ipius achaz traditio /
signi aduētū lōge p̄cessit. **Cōsiderem**
illō qd̄ iust? **Simeō** et timoraz / post signi
ortū p̄phauerit. **Ecce** in q̄t posit? est h̄ in rui
nā multoz in isrl / et in signū cui tradicet
Ad v̄ginē v̄o / tuā in q̄t ipius aiā p̄transi
bit gladius **Luc. ij.** **Qd̄** v̄tqz orto signo
herodes impleuit / qz mox pueri aiā q̄sinit.
Postmodū tradixerūt iudei / tradixerūt
p̄secutores. tradixerūt heretici / qz aliqui
v̄ginē nō de suba carnis xpm̄ edidisse dog
matizabāt. **Alij** filiū non pepisse s̄z repisse
sibilabāt. **Alij** v̄o cognitā blasphemabant
Alij dei n̄ez audire nō sustinētes / magnū
illud nomē theotocō ip̄ssime suggillabāt
Sed cūctas hereses in suis auctoritati
bus sola virgo in ruinā detrusit / quādo ar
changeli signū nūciantis credidit. **Sz**
p̄ter hos magis cōtradicit̄ aliq̄. s. moderni
ecclesiastici / q̄ nedū signo tradicūt / s̄z gladio
virginis aiā crudeliter trāffigūt. **Per**
virginē noto ecciam / cui? typū gerit virgo
Maria / quā trahūt in ruinā p̄ mala exem
pla. **Neqz** enī hereticoz atqz p̄secutoz con
tradictio / tantam eccie intulit ruinam / q̄n
ip̄a semp in sobolem cresceret nimiaz / imo
q̄sto maiore tradictionē sustinuit / tanto
plures sue virginitatis defēsores peperit.
Tales p̄gebant intrepidi in eius adiutori
um. galeam bonoz exemploz iponebant
capiti. et accingebāt gladiū sp̄s / qd̄ est ver
bū dei. **Porro** si quādoqz hic videbat cal
cari in sanguine tamē viuēbat / et eo ampli?
crescebat ex dei virtute / dño de eo loq̄ntē s̄b
noie hierusalē **Ezech. xvi.** **In** die q̄ nata es
in q̄t / viditē calcari in sanguine tuo / et dixi
tibi. **In** sanguine tuo viuē / et loq̄tur de
tpe martyz. **Sequit̄** et multiplicata es / q̄si
germē agri et grandis effecta es / emūdauit
sanguinem tuū ex te scilicet cessante perse
cutione. **Grandis** q̄dem effecta erat multi
tudine credentiū. grandis speciositate vir
tutum. grādis copiositate tempaliū. eodez
p̄pheta subsequēter dicente **Dedi** in q̄t coro
nā decoris in capite tuo / et ornata es auro et
argēto. **Decora** facta es nimis rebevent /
et p̄fecisti in regnū / et egressum est nomē tu
um in gentes ppter speciem tuā qz p̄fecta
eras in decore meo / quē posuerā super te.
Magis videtur h̄istoria hec q̄ p̄pheta.

de p̄speritate eccle. **Sed** qd̄. **Reue.** pa.
et domini de moderuo tēpe idē p̄pheta sub
iūgit audiam? **Et** habēs in q̄t fiduciam in
pulcritudine tua. s. in tpaliū abūdantia / et
seculari potētia / fornicata es in noie meo.
loquit̄ similitudinarie de fornicatione. sic
ml̄er p̄bēs venale qd̄ nafa fec̄ nō venale ēz
fornicari. **Sic** ēz fornicari fm̄ doctorēs
p̄bēs venale p̄ce. p̄cio. vel inordinato fauo
re. qd̄ gratis erat dandū p̄ virtute. **Seq̄**
tur. **Et** post oēs abominaciones tuas nō
es recordata diez adolescentie tue. s. de tēz
poze martyz et sanctoz patrū. sed in cunctis
plateis ad oē caput vie edificasti signa pro
stitutionis tue. et abominabilē fecisti deco
rem tuum. **Tunc** sequit̄ punitio et grauis
ruina. **Ecce** ego in q̄t dabo te in manū odie
tium te / et destruent lupanar tuū. et demoli
ent̄ p̄stibulū tuū / id est locū in q̄ exercebat̄
iniusticia et simonia. et denudabit̄ te vestis
mentis tuis / et auferent vasa glorie tue / et re
linquent te plenā ignominia. **Decidit** do
minus oīpotens **Ezech. xvi.** **Sed** for
san aliq̄ blandientes sibi putant hec sic di
cta de futuro / q̄ nō sint timenda / aut q̄ ve
nire debeant de p̄p̄quo. **Et** iō q̄uis non
sit n̄m nosse tpa vel momenta q̄ pater po
suit in sua p̄tate / tamē p̄pono ex dictis docto
rum / et sacra scriptura aliq̄ contradictionis
et ruine signa adducere / ex quibz possumus
p̄p̄quitatem suspicari vel conijcere.
Primum signū est rebellionis et inobediē
tie. **Et** hoc sumit̄ ex verbis apli. ij. ad **Tesh**
salaū. ij. **Et** nisi venerit discessio p̄mum et
Duod beatus **Hiero.** xi. q. ad inquisitionēz
algasie exponit de romani imperij desolati
one / inter quā et eccie p̄secutiones p̄uē
as antiq̄pō quaz vna / forsitan erit prima /
tempalium ablatio / nullum ponit mediū
Quedam glosa dicit q̄ erit discessio aliarū
ecclesiarum ab ipsa romana ecclesia. **Da**
gister sup verbo p̄missio has simul p̄iun
git. **Completa** inquit hac accessione ad ro
manum imperiū et eccle obedientiam. ad
erit discessio ab vtroqz impio. **Accessionēz**
nouimus fuisse ante huius scismatis ortū
postmodum cōpleta videt̄ fuisse discessio
Et primo ab imperio tempali. **Hoc** fact̄
euidenter apparuit. quia vit̄ ciuitas baro
aut miles / ante huius gloriose virginis as
sumptionem romano imperio obedire cui
rauit. **Et** si aliqui videbant̄ obedire. h̄ erat
vel in sanguinis p̄p̄q̄tate / vel p̄sidentis

ppij dominij p̄tate. **D**isceſſio a romana eccia/ videt̄ in eccia cōpleta. Nam si primo vel ſcdo electus in exordio ſciſmatis fuerit p̄ntifer vere tūc ab vtroq; vel ſucceſſorib; reſeſſus videt̄ cōpletus. Nam ad tantā ambiguitatē vniuerſalis eccia deuenit. qđ iḡ rat apud quā p̄tem vera ſedes romana erat niſi forſan de alicui reuelaret̄. aut Salomonis iudiciū de puero diuidēdo. ⁊ veraz falſa matre. hoc p̄ſuaderet.

Secundum ſignū deſolationis eſt inuerecūdia. Et hoc ſumit̄ ex illo/ qz efficitur morib; peior q̄s fuit ſinagoga cū imminēbat ei ruina. Unde ſm beati Hiero. triplex erat peccatū phariſeorum qui ⁊ dicebant clerici iudeoz. ſ. auaricia/ quia columbas in templo vendi p̄mittebant. Solū labijs deū honorabāt. Et tā q̄s ipocrite docebant que non faciebāt.

Sed nunqd̄ pei⁹ eſt ſacrilegiū. ecciaſtica beneficia ⁊ ſpūales poteſtates p̄ce. p̄cio aut inordinato fauore diſtribuere/ q̄s colūbas in templo vendi p̄mittere. An ne mi⁹ nus malū ſit ſolū labijs deū honorare/ aſlioſq; p̄ h̄ ad deuotionem iducere/ q̄s locuz miniſterij/ ſolum ſpe queſtus ſuſcipere/ et ceſſare ob ſuperbiā a laudedei/ ⁊ ſilere. De talib; **Eſaie. lvi.** **L**anes muti non valētes latrare. **L**anes impudētiffimi neſcientes ſaturitatē. **V**enient dies ſup vos ⁊c. **D**e mū nunqd̄ minus nocuū videt̄ eccie p̄riam maliciā ipocriſis pallio cooperire/ ⁊ velures ſonans ⁊ cymbalū tinniens/ alios per p̄dicatiōis officiū docere/ q̄s inuerecunde p̄auis morib; ⁊ ecēplis ſubditos ſecum in ruinā trahere. **E**ſtimo enī q̄ nemo boni iudicij p̄trariū diceret/ ſed illud **Hieremie. iij** **P**oti⁹ completū ꝓcederet. **J**uſtificauit animā ſuā auerſatric̄ iſrael/ id eſt ſinagoga/ cōparatione p̄uarcationis iude. **I**bi **Origenes** de nobis/ inquit/ hec intelligit **Ezechiel. xvi.** **D**ñs loquēs eccie. **S**oror tua ſamaria. i. ſinagoga/ dimidiū p̄ctoz tuozū non peccauit/ ſed viciſti eam ſcleribus tuis. **S**equitur ruina. **E**rgo ⁊ tu porta cōfuſionem tuā. **E**t infra. **xxij.** **P**oſtq̄ diffuſe deſcripſit maliciā ⁊ deſtructionem ſinagoge. adiecit dicens de eccia. **P**lus inſaniuit libidine ⁊ fornicationē ſuā p̄buit impudenter diuitibus/ ⁊ magistratibus ad ſe venientibus. induta veſte varia. **E**t bene inquit induta veſte varia/ inſaniuit libidi⁹

ne. id eſt cupiditate diuitiarū. ⁊ concupiſcētia deliciarum. **E**rat nanq; futurum vt prelati eccleſiaz non vererentur eccleſie p̄mitiue venerandam pudiciā/ p̄recio ac p̄reibus/ ⁊ impijs actibus inſamare. **I**ta vt impletum ſit quod ſequit̄. **C**onfracte ſunt mamme pubertatis tue. **S**ubiungit tūc ruinam repetendo cauſaz ei⁹. **R**eceſſit anima mea ab ea ſicut receſſerat a ſorore eius. i. ſinagoga/ qz ſelus tuū ⁊ fornicationes tue fecerunt hec tibi/ loquitur de fornicatione ſuperius expreſſa id eſt ſimonia.

Tertium ſignū ſu- mitur ex perſonarum diſpoſitione. ⁊ eſt immoderata inequalitas/ qua alius ⁊ ſepe dignior eſurit. **A**lius ⁊ frequenter indignior p̄re multitudine ⁊ magnitudine beneficio rum/ ebrius eſt. **N**ā ſicut in bona armonia requiritur vocū ineqlitas p̄portioabilis in ⁊ moderata. q̄ ſi nimia fuerit tollit̄ melodiam. **I**ta ſcōm p̄hm p̄pter ciuium diſparitatem/ ⁊ p̄ſertim indignoz exaltationem/ dignoz q̄s depressione/ obruitur policia. **E**t ideo dicit q̄ policia in qua ſunt plures mediores. eſt diuturnior. **S**ed non puto q̄ vnq̄s fuerit aliquaz gentium policia/ in qua eſſet tanta ſacerdotū differētia vt hi quidē eēnt maiores p̄ncipib; huius ſeculi licet in doctiores. **A**lij ei⁹ ſdē grad⁹ ⁊ ordīs l3 doctiores ⁊ ſapiētiores deiector̄ eſ vulgo. **C**ōmunitas enim talis apud eundm̄ p̄hm vocatur oligarchia/ p̄terea videmus in corpe bñano. cui apoſtolus in pluribus ſuarum epistolaz paſſib; eccleſiam comparat. q̄ ſi nutrimentū fluit ad vnum membꝛ/ ita vt enormiter ingroſſet. ⁊ alia nimia attenuatōne demacerentur/ non poteſt diu viuere. **S**ic in corpe eccleſie ſi ſuperiores ſiant ita graues attractione ſubſtātie. q̄ inferiores vix poſſunt p̄re inopia ſe ſuſtinere/ hoc eſt ſignū iam p̄pinque ruine. **D**e talibus enī ait dñs **Amos. iij.** **V**acce pingues in hie ruſalem. qui calūniā facitis egenis. ⁊ cōs fringitis pauperes. **E**cce dies venient ſup vos. **E**t infra ſexto. **V**e qui opulenti eſtis in ſion id eſt in eccleſia.

Quartū ſignū eſt fa- ſtus ⁊ ſupbia p̄latorū/ ⁊ alioꝝ eccleſiaſticorum. **Q**uāuis ei ex naturali prudentia ⁊ morali p̄hia. ſilr ⁊ theologia ꝓcedit̄ q̄ eccleſiaſtica dñt b̄re vñ poſſunt honeſti⁹ viue

re/que populares. et plati que subditi. Ex hoc tamen non admittitur familie et equorum et vestium superflua pompa. que raro absque superbia potest duci et salua iusticia sustineri. et plerumque non sine iniurijs et delictis gubernari. **Hi** tantus fastus in dei ecclesia potissime temporibus istis non tam paucos mouet ad reuerentiam que multos ad indignationem. et plures inuitat ad predam que se reputaret forsitan deo sacrificium offerre. si possent quosdam diuites ecclesiasticos spoliare. Tales fastuosos notat dominus **Amos. vi.** Optimates capita populorum. ingrediens pompaticum domum israel. Quibus in signum ruine in eodem capitulo redicit **Esai. xxviii.** De corone superbie pedibus calcabitur. Quod abbas **Josachim** exponit de magnis prelatibus. qui propter eorum superbiam procurarunt fiant in ecclesia dei scismata

Quintum signum sumitur ex tiranide presidentium. que cum sit violenta durare in eternum non potest. Unde propter tiraniam est querere non bonum publicum subditorum. sed utile proprium. Tales sunt pastores que non pascunt gregem domini. sed semetipsum. Quibus dicit **Eszechiel. xxxiii.** Gaudet de male factis eorum que pecunialiter possunt condennare. Hec querit que quantum deliquerit. sed quantum que soluere possit. Quibus dominus dicit **Micha. iiij.** Audite duces domus israel. Vos odio habetis bonum. et diligitis malum. que violenter tollitis pelles eorum desuper eis. Qui comederunt carnes populi mei. et pelle eorum desuper excozierunt. **Ido** dicit dominus **Eszech. xxxiii.** Cessare eos faciam ut non ultra pascant gregem meum liberando eum de ore eorum et non erit eis vita in escam.

Sextum signum est conturbatio principum et commotio populorum. quam in multis partibus exprimitur irrecuperabiliter destruere ecclesiam et destruxisse. ita ut impleatur illud **Dieremie iiij.** Contritio super contritionem vocata est repente. vastata sunt tabernacula mea. **Eszechiel viij.** Adducam pessimos de gentibus et possidebunt domos eorum. et quiescere faciam superbiam potentum. et possidebunt sanctuaria eorum. Conturbatio super conturbationem veniet. et auditus super auditum. Et ista videmus impleta in grecia. in hungaria. in inclito olim bobemie regno. et plu-

ribus vicinis regionibus

Septimum signum est recusatio correctionis si forte de principibus ecclesie intelligatur. Quod scriptum est **Zacharie viij.** Noluerunt attendere et cor suum posuerunt ut ad amantem ne audiret verba que misit dominus in spiritu suo per manus prophetarum suorum. et **Esai. lxx.** Filij mendaces noluerunt audire verbum dei. qui dicunt. Noli te inspicere nobis que recta sunt. Loquimini nobis placentia. quia nolunt intelligere ut bene agant. De quibus **Amos. viij.** Odio habuerunt in porta corripientem. et loquentem perfecte abominati sunt. Tales salutaria monita et sacra scripturam reputant fabulas. et in ea meditates iudicant fantasticos. Contra quorum ecclesiam dominus **Osai. iij.** Quia tu scientiam repulisti. et repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui. obliuiscar et ego filiorum tuorum. et secundum multitudinem eorum sic peccauerunt mihi gloriam eorum in ignominiam commutabo. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et **Eszech. viij.** Lec pibit a sacerdote. et consilium a senioribus.

Octauum signum est nouitas opinionum. Ex hoc enim surgunt hereses. scismata orta defendunt. et defensa radicant. radicata ut exprimitur fidem et ecclesiam destruunt. Hec enim tempore vniuersis interpretari et trahere non veretur sacram scripturam iura. sanctorumque patrum instituta ad libitum sue voluntatis. putant amorem odium. inuidiam. spes promotionis. aut vindictam. eum inclinari. Aliqui eorum leuiter nimis alios hereticos dicunt. quos tamen nondum hereticare nouerunt. Alij verecundia ducti quicquid forsitan errores defendunt. ne leui opinione vulgi videantur inquinari. Hi inuicem ut ait apostolus languet circa questiones et pugnas verborum. ex quibus oriuntur inuidie et tentiones blasphemie. suspensiones male. **Thimo. vi.** Et. **Thimo. iij.** Erunt inquit temporibus sanctam doctrinam non suscipiet. sed ad sua desideria coacernabunt sibi magistros prurietes auribus. Et a veritate quidem auditum aueriet. et ad fabulas auertent. Fabule sunt sane doctrine que de sunt. que in persuasibilibus humane sapientie verbis. vel in sublimitate sermonum. aut secundum zelum. et attentionem. aut inanem gloriam. non in reuelatione spiritus sancti. sed secundum

traditionē hoīm dīstīt. **A** q̄b̄ q̄tuor nos
cautos reddit vt nō circūferamini inq̄t oī
vento doctrine: z neq̄cia hoīm: in astutia / z
circūuentōe erroꝝ. **P**reter hec sunt alia
signa, vīz recessus iusticie. **H**ec fuit cā de/
structionis romanoꝝ / put deducit **Aug.**
libro de ciuitate dei. **D**estructionis studioꝝ
quā comitat penuria sapiētū. z hāc seq̄bať
destructio grecoꝝ. **P**relatio pueroꝝ ac iſ/
rātiū ac p̄uoroꝝ. **E**t hec erit destructio lati
noꝝ. **P**lura alia sunt scripta in p̄phetis
de deiectione sacerdotalis honoris. **E**t q̄/
bus z p̄dictis sapiēs pōt cōcludere ruina z
tempaliū ecclesie de p̄inquo iminere. **E**t
forſan iuxta illud **Esaię**. **S**ubito duz
nō sperat̄ veniet cōtritiō. **Q**uia p̄ueroꝝ
i. scribit̄. **D**esperastis oē cōciliū meū: z oēs
inreparationes meas neglexistis. **E**go autē
in interitu v̄ro ridebo / cū irruerit sup
repētina calamitas: q̄n veniet super vos tri
bulatio z angustia. **N**ec debem⁹ reputare
hoc impossibile: q̄ n̄ris rēpib⁹ vidim⁹ ali
qua / que nup̄ erāt incredibilia. **E**t timēdū
est maiora eē in posterioꝝ. **I**mmo verisi
mile puto q̄ a multis annis nō fuerūt tot
maliuoli / tanti corderebelles z animo ac/
cēsi / cōtra ecciam sicut his diebus. **V**ideť
enī q̄ dñs cōuertit cor eoꝝ vt odireť popu
lū eius. z dolos faceret̄ in fuos eius. scilicet
in sacerdotes p̄s. cūi. **Q**uos in longū con
pescere neq̄s valebim⁹. nisi signis virtutis
manifestis ad beniuolētiā eos inclinaueri
mus. **N**ec multū p̄derit / vel forſan ad mo
dicū durabit vnio / nisi cesset̄ p̄missa signa.
que etiā fuerūt cā scismatis. z seq̄tur notabi
lis z magna moꝝ reformatio. **A**d h̄ enī
Re. pa. z dñi. de oīpotēs / miro quodā mō
cūctis pus inestimabili / vos diuersos q̄n
z aduersos / tāta multitudīne in vnū cōgre
gauit. **A**d vos tot⁹ mūdus tanq̄s ad signū
ducens naufragātes ad portum / respicit.
Hoc ip̄a eccia inenarrabilib⁹ lachrymis et
gemitib⁹ / a qlibet vestrū q̄redo req̄rit **Job**
xxi. **Q**uis mibi tribuat vt sim sicut fui in
diebus adolescētie mee. q̄n oīpotēs erat me
cū: **T**unc enī oīpotēs erat secū. q̄ i p̄scis
p̄ribus nullū apparuit cōtradictōis signū
Prestolat̄ etiā dies adolescētie sue. vt
morib⁹ z doctrinis sanctorū patrū decorata
possit / vt ait b̄t̄s **Augu.** in sermone sup cā
tica / exēplo virginis credēdo verbū diuinū
cōcipere / z predicādo parere. rebelles quo
q̄ z cōtradictōes / vigore sue adolescētie i

ruinā detrudere. **H**oc significauit virga aa
ron. quādo domin⁹ precepit **Moyſi** **Au**
meri. xvij. **D**efert̄ inq̄t virgam aaron in ta
bernaculū. vt seruetur in signū rebellium
filioꝝ israel. **V**irga aaron florida / z fructi
fera q̄uis nō sarculo culta nec humefacta.
virginē concipientē z parientē q̄uis virū
non cognoscentē signat. que posita erat in
signū rebelliū. i. cōtradictōis / z ruinam
Et hoc p̄pheta nūciauit domui dauid. vbi
thema. **N**unq̄d paz vobis est molestos eē
hoīb⁹. i. cōtradictōes. q̄ molesti estis et
deo meo: p̄ter hoc dabit dominus ipse vo
bis signum. **F**init.

Sequitur declaratio **A**
tio compendiosa defectuum viroꝝ eccle
siasticorum.

Horte d̄r mibi / eccia fūdata ē
sup firmā petrā / flauerūt v̄tī
iundauerūt flumia. n̄ est passa
ruinā. quō tu dicis reforma
tione indiget. **A**ut dicin qui
bus. **S**ed si in nullis eius p̄ribus eibero
genijs id est in eius statib⁹ / vel in nullis p̄
tibus materialib⁹ / siue fluentib⁹ id est sin
gularib⁹ suppositis hodie correctione z es
mendatione ecclesia indiget / queso vbi sūt
tūc precedentium patrū / sancte z rōnabi
les cōstitutiones / innūere / in eorū cōsilijs / vt
eplis papalib⁹ tradite: quaz obseruantia
nūc oblita nedū expediuit olim / sed z magis
mō fidelib⁹ saluberzima eēt z optima. **E**t
vt de pluribus taceaz z gradiorib⁹.
C. i. **P**rior vbi ē q̄ eps bon⁹ / z p̄bat⁹ ope
z doctrīa / eligat̄ n̄ puer / n̄ hō carnal⁹ / sp̄ia
liū ignarus. **C. ij.** **U**bi est. q̄ clerici in
duab⁹ ciuitatib⁹ / z ecclesijs / p̄bendas vel p̄
lationes nō hēant. **C. iij.** **U**bi q̄ p̄ sepultu
ra / p̄fessione / ordinatione / p̄mouione / nul
lo p̄textu vbi cūq̄ aliqd̄ exiḡat̄ aut detur
C. iij. **Q** null⁹ p̄ncipū laicoꝝ / capellanū
hēat nisi ab episcopo datum in casu ab epi
scopo deponendum vel corrigendum.
C. v. **Q** nullus episcopus aut sacer
dos muneribus p̄cibus ac fauoribus per
sonarum acceptationibus p̄moueat̄.
C. vi. **U**bi est / q̄ episcopi extra diocesim
non morentur. **C. viij.** **Q** non plures
q̄ sufficiant ordinentur. **C. viij.** **Q** epi
scopi z sacerdotes / spectaculis z ludis non
interſint / nec delectentur. **C. ix.** **Q** sa
cerdotes nihil fenozis. aut rustici ministes